

מחזור סדרת הספרים "לב המועדים"

לב המועדים

הלכות והליכות בענין "יו"ט שחל במוצאי שבת"

שעווה שנשארת בכוס מותר להוציאה ואינו בטלמול מוקצה, (חיי אדם כלל מב ס"ב), והטעם: כיון שהשעווה הדבוקה היא מועמת ואינה חשובה היא בטילה לגבי הפומט, והיא כלכלוך שבסיר וכדו' שאפשר להסירו (הגרשו"א שש"כ ח"א פרק יג מג, הגריש"א הלכות חג בחג שבועות פרק ח הערה 30). אך אין לשפוך מים רותחים על שאריות השעווה כדי להמיסם, והטעם: משום איסור מוליד (יו"ט בהלכותו פרק כו יד).

ולתחילה יוציא את השאריות השעווה לפח האשפה, והטעם: כדי שיפלו ישר לפח לפי שהשעווה מוקצה ואסור בטלמול (שש"כ פרק יג הערה קמ, שו"ת באר משה ח"ח ס' קסח).

הוצאת דיסקית של נרות מכוסות זכוכית מותר להוציא את הברזל שנשאר מהנרות שמניח בכוס זכוכית על ידי כפית וכדומה, והטעם: כלעיל שבטילה לכלי (הגרשו"א והגרשי"א ארחות שבת ח"ב פרק יט הערה רפו).

נר זכרון

המדליקים נר זכרון: ראוי להדליק מער"ש (וידליק בנר של 48 שעות), והטעם: לפי שיש לחוש שהוא נר של בטלה (שאינו משתמש לכלום) שאסור להדליק ביו"ט.

ואם שכח ידליק ביו"ט במקום שיהנו מהאור של הנר כגון בבית הכנסת (ביאור הלכה תקיד ה), ואע"פ שיש אור חשמל מדליק בבית הכנסת (ולא בבית) כיון שבבית הכנסת מותר (עיין שו"ע תקיד ה) להדליק אף ביום (שו"ת באר משה ח"ג עד).

ובשעת הדחק יכול להדליק אף אם לא נהנים מהאור, והטעם: לפי שיש לסמוך על דברי הכתב סופר (סימן סה) שכתב שהיו נר של מצווה לכבוד רבותיו (ביאור הלכה תקיד ה).

זמן לבשת בגדי יו"ט

"ובגדי יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת" (שו"ע תקס"ב), והטעם: משום דחייב בשמחה וזהו ג"כ בכלל שמחה (משנ"ב שם ס"ק יב). זמן לבשת הבגדים - יש אומרים: שילבשם בערב שבת (נע"פ משנ"ב תצד ס"ק ט), וכך נהג הקה"י ללבוש בגדי יו"ט גם בשבת, והטעם: לפי שאם ילבש ביו"ט הוי בזיון לשבת. ויש אומרים: שילבש אחרי מנחה של שבת.

"בחג השבועות ראוי שישמח בו האדם שמחה יתירה, מפני שהוא יום שניתנה בו תורה והכל מודים בקדושתו, הגדול מקדושת שאר הימים טובים" (סדר חיוס סדר חג השבועות).

הכנת פתיל צף ליו"ט

הכנסת פתילה בפתיל צף, יש אומרים: שיש להכין הפתילות מערב שבת עבור יו"ט, והטעם: כיון שאסור להכין הפתילות ביו"ט משום מתקן מנא (הגרמ"א פריינד ז"ל).

ויש אומרים: שמותר ואינו נחשב כעשיית כלי (הגר"ש וואנר בקונטרס מבית לוי פסקי הלכות הדלקת נרות יו"ט הערה ז וכתב שם שהוא עצמו נהג להכין בערב יו"ט). והטעם: דאין בו משום עשיית כלי כיון שהעיגול היא דבר חיצוני ואינו אלא להחזיק הפתילה (הגרשי"א הלכות חג בחג שבועות עמוד קטו), טעם אחר: כיון שפתיל צף עשוי לשימוש חד פעמי ואין לו חשיבות של כלי כיון שמיד אחר הדלקה נפסד הפתילה ואין בזה משום מתקן מנא (שו"ת מנח"י ושו"ת צ"א, קוב"ץ מבית לוי שם).

כשהנקה שבפסק הצף אינו פתוח לגמרי אין להרחיבו על ידי הכנסת הפתילה כי יש בזה חשש מלאכת קורע וחשש מכה בפטיש (הגרשי"א שערי הוראה קוב"ץ ח עמוד קח).

למעשה כיון שהרבה פעמים אין החור נקוב ועל ידי הכנסת הפתילה גומר תיקון החור ואסור משום מתקן מנא לכן ראוי להכין מער"ש.

הוצאת הפתילה כדי להכניס פתילה אחרת

יש אומרים: שאסור להוציא הפתילות השרופות מהכוס, והטעם: משום מוקצה (ספר מאורי האש פרק א ענף ו הערת הגר"ד בהר"ן ז"ל). מנהג העולם: להוציא את הפתילה מהכוס בשביל להכניס אחרת במקומה, והטעם: משום שסומכים על דעת הרמ"א (תקט ז) שמותר למלטל מוקצה לצורך אוכל נפש (אור הנרות) (הגרע"א תקא על הפ"ז ז).

ובזמנינו שיש אור מהחשמל ואין האור נצרך עבור הסעודה, הטעם להתיר כיון שאם יכבה החשמל הרי אור הנר יהיה צורך אוכל נפש (הגרשו"א שש"כ פרק יג הערה פז).

טעם אחר: לפי שסומכים על הפוסקים שמתירים להדליק בפתילה הישנה ואינה מוקצה.

לבישה סמוך לחשיכה: יש אומרים שלא ילבש בשבת סמוך לחשיכה,

והטעם: משום דהוי מכין ליו"ט (כה"ח תקבט כג).

יש אומרים: שמותר ללבוש אחר הצהרים סמוך לחשכה, **והטעם:** כיון שבזמן הלבישה הוא מתכבד בבגד זה ואין זה בגדר הכנה משבת ליו"ט (ארחות שבת כב קפב).

סעודת שלישית

יכול לקיים סעודה שלישית ויאכל מעט פת לכבוד יו"ט, ולבתחילה יש לאכול לפני תחילת שעה התשיעית (שו"ע תקבט א, משנ"ב שם ס"ק ח), **והטעם:** לפי שאסור לקבוע סעודה בערב יו"ט מפני כבוד יו"ט שלא יכנס לחג כשהוא תאב (שו"ע תקבט א, משנ"ב שם ס"ק ז).

זמירות בהכנה

יו"ט שחל במוצאי בשבת אסור להכין משבת ליו"ט בכל ענין וכן אסור רחיצת כלים סידור השולחן.

להכין ס"ת בשבת לפרשה שיקראו בה ביו"ט אסור (משנ"ב תרסז תרסז בשם מג"א שהביא מהמהרי"ל).

להכין קריאת התורה של יו"ט: מותר להכין בשבת קריאת התורה של יו"ט שחל למחרת, **והטעם:** משום שאינו נחשב בגדר של הכנה שהרי הידיעה היא עבשיו (הגרשו"א שש"כ פרק כח הערה קסט), דהיינו כיון שיש בידיעה זו תכלית ועיקר בפני עצמו (ארחות שבת פרק כב הערה רצא).

שינה

לא יאמר שהולך לישון כדי שיהיה לו כוח ללמוד בלילה משום איסור הכנה (מג"א רצ א, ספר חסידים ס' רסו עיין משנ"ב רצ ס"ק ד). **יש שכתבו** **הטעם** משום שהוי זלזול בשבת שאומר שהשינה היא לצורך חול (ארחות שבת פרק כב קצג).

הבאת המחזור לבית הכנסת

אין להביא בשבת את המחזור לבית הכנסת ואפילו במקום שיש עירוב, **והטעם:** משום דהוי הכנה משבת לחול (עיין קצו"ע קמא יז, משנ"ב תרפח ס"ק יח) ואם לומד בזה מותר (שלמי תודה יום טוב יט).

הבאה ע"י קטן: בשע"ת (תרצג סוף ס"א) כתב ויש להחמיר גם על ידי קטן, **הבאה בציועא:** אפשר להביא בציועא מבעוד יום ולעייין בה קצת דרך לימוד, **והטעם:** דלא הוי כ"כ הכנה (שע"ת שם).

ברכת "ותודיענו"

יו"ט שחל במוצ"ש צריך להבדיל, **והטעם:** לפי שקדושת שבת חמורה משל יו"ט, ולכן אומרים בשמו"ע של לחש אחרי "אתה בחרתנו" "ותודיענו", שהוא כעין "אתה הננתנו".

תיקוהו: רב ושמאל תקוהו בבבל (ברכות לג, ב), **והטעם שנתקן בכבל ולא בא"י:** משום דבני א"י עושים יו"ט רק יום אחד וברוב השנים לא יבוא יו"ט במוצ"ש, אבל בני בבל שעושים ב' ימים טובים ויבוא ברוב השנים או יו"ט ראשון או יו"ט שני במוצ"ש לכן תיקוהו בבבל (סידור עיון תפילה, תפלת ג' רגלים).

לחם משנה

הטעם שבשבת הסמוך ליו"ט לא מניחים

שלושה לחמים על השולחן

הרי הטעם של לחם משנה בשבת ויו"ט הוא זכר למן שירד בער"ש שני עומרים לכל אחד, וא"כ ביו"ט הסמוך לשבת שירד ג' עומרים לשבת ויו"ט, א"כ היו צריכים להניח על השולחן ג' לחמים זכר לנוס שירד ג' עומרים (משך חכמה פרשת בשלה, שו"ת בנין שלמה ח"א יט בשם אחיו ששמע מהנודע ביהודה). כיון שעיקר זה שאנו מניחים ב' חלות הוא בגלל הנס להודיע על קדושת השבת שהרי בכל יום ירד ובשבת לא ירד (שו"ת מן השמים).

טעם אחר: ביו"ט שחל בער"ש לא ירד ג' עומרים אלא רק לחם משנה לבד, ונעשה נס דהעומר שירד ליו"ט הספיק גם ליום השבת (בנין שלמה שם).

טעם אחר: כיון שעיקר התקנה להראות כבוד שבת שפזירו מן וירם תולעים ויבאש ולכן לוקחים לחם משנה להראות גם זה וכיון שניכר כבוד השבת בשנים לא הצריכו להניח שלוש לחמים (משך חכמה בשלה).

שכח ולא אמר אינו חוזר, והטעם: משום שסומך על הבדלה שאומר על הכוס [קידוש] (ביאור הלכה רצד ד"ה ואם מעם).

אמירת המבדיל לפני עשית מלאכה והדלקת הנרות נשים שלא התפללו תפילת ערבית של יו"ט ולא שמעו הבדלה, וכן אדם הרוצה לעשות מלאכה המותרת ביו"ט קודם הבדלה יאמרו קודם עשית מלאכה "המבדיל בין קודש לקודש" (רמ"א רצט ז), **והטעם:** כדי להתיר לעשות מלאכה קודם הבדלה ולהדליק הנרות (משנ"ב ס"ק לו).

הדלקת נרות שליו"ט

זמן הדלקת נרות יו"ט שחל במוצאי שבת מדליקים נר יו"ט אחר צאת הכוכבים.

יש אומרים: שעדיף להדליק בחדר חשוך ושם לברך או לכוון מע"ש שעון שיכבה את החשמל בזמן הדלקת נרות ולא בחידר שיש בו חשמל והטעם: כיון שכשיש חשמל הנרות הם רק תוספת אורה (ספר הלכות חג בחג יו"ט עמוד קא בשם הגריש"א).

קידוש יקנה"ז

יקנה"ז – כאשר חל יו"ט במוצאי שבת ישנו סדר מיוחד והוא שילוב של קידוש עם הבדלה ביחד כיון שמדובר ביו"ט יש לומר קידוש של יו"ט, ומכיון שמדובר במוצאי שבת יש לומר גם הבדלה.

סדר הברכות: יקנה"ז, יין – ברכת היין, קידוש – ברכת הקידוש, נר – ברכת האש, הבדלה – ברכת הבדלה זמן – ברכת שהחיינו.

הטעם בסדר הזה,

יין ראשון, לפי שהיין גורם לקדושה שתאמר שאם אין יין אין מקדשים, **ועוד** שיין הוא תדיר ותדיר ואינו תדיר תדיר קודם (נמ' ברכות נא, א).

קידוש לאחריו, והטעם: לפי שקדושת היום עדיפא מהבדלה, טעם אחר: לפי שאם יבדיל תחילה מיהיו עליו קדושת השבת כמשאוי (רשב"ם פסחים קב, ב ד"ה כדאמר).

נר קודם להבדלה, והטעם: ככל מוצאי שבת שנר קודם להבדלה (רשב"ם שם ד"ה רב).

הבדלה קודם לזמן: לפי שלא נתקן על הכוס שאם לא אמרו בשעת קידוש אומרו בשוק (עירובין מ, ב).

בברכת חנר

ברכת חנר על נר מיוחד שהודלק להבדלה או על נרות יו"ט.

ברכה על נרות יו"ט: יש אומרים שאין להדליק נר מיוחד עבור נר הבדלה ומברכים ברכת חנר במוצאי שבת זו על נרות יו"ט שהודלקו כבר, והטעם: כיון שמבואר בשו"ע (תקיד ה משנ"ב שם ס"ק ל) שאסור להדליק נר של במלה [שאינו לצורך] ביו"ט, ומיהו נר מצווה [כגון ברית וכדו] מותר אך לא לכל צורך מצווה מותר, ונר הבדלה במוצ"ש זה כיון שיש עוד נרות, נרות יו"ט וכיון שכל דין אבוקה במוצ"ש הוא רק הידור בעלמא ובפרט בזמנינו שאין צריך את האור הזה לצורך אורה שהרי יש אור החשמל לכן אין להדליק נר מיוחד בעבור זה (שו"ת ריב"א ח"ב קו, מאמ"ר רחצ סו ב שו"ת הרי"א אע"ה חו"מ קו, הגרשו"א הליכות שלמה פסח פרק ט ארחות הלכה הערה 155 קובץ מבית לוי תשנ"ח יו"ט שחל במוצ"ש ח).

יש אומרים: שמותר להדליק נר לצורך הבדלה (חוט שני פרק יג), והטעם: כיון שמדליקים לכבוד המצווה, ועוד שאבוקה גורמת תוספת אורה (הגרשו"א שש"כ ח"ג פ סב הערה לא, הגר"ש דבילצקי ער"פ שחל בשבת כב ל).

לקרב ולחבר שני הנרות כדי שיהיה אבוקה

יש אומרים: שאין לקרב את הנרות כדי שיהיה אבוקה ככל מוצ"ש, והטעם: כיון שחוששים לגרם כיבוי על ידי חיבור הנרות שממים קצת את החלב, וגם מנוסף על ידי זה מן הנר והיו גרם כיבוי ולשיטת הרא"ש פרק ב ביצה סימן יז) ואסור ביו"ט, ולכן יעמידו קרובים ואע"פ שמצוות הבדלה באבוקה כיון שיש חשש לתקלה עדיף שלא לחברם (הגרשו"א הליכות שלמה סח פרק ט ארחות הלכה הערה 155).

יש אומרים: שיש לקרב את שני הנרות בשעת הברכה משום אבוקה ככל מוצ"ש (קד"י ארחות רבינו ח"ב קיא, הגר"ש"א מעדני שלמה ע' לו בהערה).

לכתחילה: אין לקרב ממש עד שיגעו זה בזה, והטעם: כיון שלכתחילה צריך ליהדר משום ממחק (הגר"ש"א שם).

הטעם שלא חוששים לציבוי כיון דאיננו דומה למדורת עצים שאסור להוציא ע"ן אחד משום כיבוי (שו"ע תקב ב יט) דשאני התם שהתחברו העצים יחד לשם עשית מדורה וכשנוטל אחד מהם ממעט המדורה והיו כיבוי, משא"כ הכא שרק נתחברו לקיים מעלת האבוקה ואין עליהם שם מדורה שיחשב כיבוי.

הטעם שאין לחשוש שיטה את הנרות כדי לקרב ולהכות ויטפוף קצת מן השעווה והא גרם כיבוי לשיטת הרא"ש (פק ב ביצה סימן יז) כיון שלא מחזיק זמן רב מסתמא שלא יטפפו. ועוד כיון שעיקר איסורו גרם כיבוי ביו"ט הוא מדרבנן כיון שהיו מלאכה שאינה צריכה לגופה שרי, ועוד דלא הוי פסיק רישא שיטפוף (הגר"ש"א שם וביו"ט שני כהלכתו עמוד מב)

להפריד הנרות: אם נגעו הנרות, יש אומרים שמותר להפרידם, והטעם: כיון שישארו דולקים כמו שהיו מקודם ואין בזה חשש כיבוי (הגרשו"א פסח פרק קתיעי הערה 155).

עצה שלא לשנות מכל מוצ"ש ליקח אבוקה קטנה הדולקת זמן מועט, ואין בו הנאה והיו הרלקה רק לצורך מצוה ולהדליקה קודם הקידוש ותכבה מאליה אח"כ (הגר"ש"א האוה"ל, ער"פ שחל בשבת).

עצה נוספת שלא להיכשל בגרם כיבוי: לקחת שני גפרורים לברכת מאורי האש, ואח"כ מניחים כמו שהם עד שיכבו (ערב פסח שחל בשבת).

עצה נוספת שלא לגרם חשש כיבוי: להניח גפרור על גבי שלהבת הנר ולא מפרידים (הלכות חג בחג שבועות פרק ח הערה 43)

בשמים: אין מכריזים ביו"ט, והטעם: לפי שהטעם בבשמים בכל מוצאי שבת כדי להפיג צער הפרידה מן הנשמה היתירה (תוס' ד"ה ביצה לג, ב ד"ה כי, משנ"ב שם ס"ק ג). וגם ביו"ט יש לנו נשמה יתירה (רשב"ם פסחים קב, ב ד"ה ושמואל), טעם אחר: ששמחת יו"ט ואכילה ושתיה מועיל כמו הבשמים (תוס' שם ד"ה רב). טעם אחר: שחוששים שמא יבוא לקטום ההדס (מרדכי פסחים).

למלאות יין על גדותיו: אין למלאות את היין אף לנוהגים לעשות כן בכל מוצאי שבת, והטעם: שהרי סיבת השפיכה כתב ברמ"א לסימן ברכה בתחילת שבוע ועכשיו שהוא יו"ט ואסור בהרווחת שכר, אם יעשה כן הוי בזיון קדושת יו"ט (שש"כ פרק ס"ב הערה כו).

אמירת פסוקי "הנה אל ישועתי": אין אומרים פסוקי "הנה אל ישועתי" ככל מוצ"ש, והטעם: כיון שטעם אמירת פסוקים אלו הוא לסימן טוב למעשה ידיו (כמבואר ברמ"א רצו א) ואין לעשות כן במוצאי שבת ליו"ט (שש"כ פרק ס הערה סד).

הסתכלות בציפורנים: אין המנהג להביט כ"כ בציפורנים לאור הנר ככל מוצ"ש (הגרשו"א, בהליכות שלמה סדר ליל פסח קדש פרק תשיעי הערה 155).

נשים בשותית כוס הבדלה של יקנה"ז: אף שנהגו הנשים לא לשתות מכוס של הבדלה (כמבואר במשנ"ב רצו ס"ק ו בשם השליח) כוס של יקנה"ז מותר לשתות, והטעם: משום שהבדלה מפילה לקידוש ועל היין יש שם יין של קידוש ולא של הבדלה (הגרשו"א, בהליכות שלמה סדר ליל פסח פרק ט דבר הלכה מו, קובץ מבית לוי יו"ט שחל במוצ"ש ז).

"ונוהגים בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות" (שם)

הטעם באכילת מאכלי חלב

א. בדומה לשתי תבשילים שלוקחים בפסח שאחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה, כך בשבועות אוכלים מאכל חלב ואחר כך מאכל בשר, ויש בזה זכרון לשני הלחם שהיו מקריבים בשבועות (רמ"א תצד ב).

ג. לפי שכשהיו ישראל בהר סיני נצטוו על המצוות ולא היה להם מה לאכול לפי שהכלים היו אסורים וגם לשחוט לוקח כמה ימים עד שימצאו את כל מה שנדרש לכך, בדיקת סכין ואחר השחיטה לנקר ולמלוח הבשר ועוד הלכות, ולכן אכלו רק חלב ולזכר זה אנו אוכלים מאכלי חלב (משנ"ב תצד ס"ק יב).

ג. דאיתא בזהר (ויקרא צו, ב) שאותן ז' שבועות היו להם לישראל ז' נקיים דוגמת אשה המטהרת מנדתה, וידוע שהדם נעבר ונעשה חלב (בכורות ו, ב) והיינו מדין לרחמים ומנהג אבותינו תורה היא (מנ"א תצד ו).

ד. על פי המדרש (תהילים ת, ב) בשעה שהמלאכים באו אל אברהם עשה לפנייהם חמאת חלב ובן בקר והם אכלו בשר וחלב, וכשרצה משה לקבל את התורה אמרו המלאכים לקב"ה "תנה הודך על השמים" אמר להם הקב"ה הרי אכלתם בשר וחלב אצל אברהם ואיך תקבלו את התורה שאוסרת אכילה כזאת, ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב ובשר ונוהרים לא לערבב זה בזה כדי לומר שבזכות מצווה זו קיבלנו את התורה (באר היטב תצד ס"ק ח).

ה. על פי הגמ' (בכורות ו, ב) שמקשה חלב מניין שמותר לאכול הרי הוא אבר מן החי, ומתרצת בדכתיב (שמות ג, ח) "ארץ זבת חלב ודבש", ולפי"ז קודם מתן תורה היה איסור אכילת חלב מדין אבר מן החי שהם חלק מז' מצוות בני נח ורק אחר מתן תורה הותר להם אכילת חלב ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות להראות שרק על ידי התורה הותר החלב לאכילה (מעמי המנהגים תרכב).

ו. גימטריא של חלב היא 40. לכן אנו אוכלים מאכלי חלב בשבועות לזכר 40 הימים שבהם שהה משה על הר סיני ולמד את התורה כולה (לב דוד מהרב החיד"א).

ז. מסמיכת הפרשיות בתורה אנו מוצאים את חג השבועות ליד איסור בשר וחלב דכתיב (שמות כג, יט) "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' לא תבשל גדי בחלב אימו" ולכן אנו אוכלים מאכלי חלב (מטעמים בשם השל"ה).

ח. כיון שביום זה נמשה משה מן המים כדאיתא (סוטה יב, ב) שנולד בז' אדר ושלשה חודשים היה ביאור ואותו היום משתה אותו בת פרעה ולא רצה לינק מחלב נכרית לפי שאמר פה שעתיד לדבר עם הקב"ה יגע בנכרית עד שבאה אמו והניקה אותו ולכבודו של משה אוכלים מאכלי חלב (ספר מטעמים).

ט. לפי שהתורה אוהבת שפלות ולכן בימי קדמונים היו לומדים על הארץ ומאכלי חלב הם מאכלי קמנות כמו שדרשו חז"ל את הפסוק במשלי (כו, כז) "ודי חלב עיזים ללחמך" ביאור די לו לאדם שיתפרנס מחלב נדיים

ומלאים שבתוך ביתו, ומבאר רש"י די לך בחלבם ולא תשחט ותאכלם (מעמי המנהגים תרכב).

י. בתורה ישנם תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים של אדם, ושם"ה מצוות לא תעשה כנגד שם"ה ימים שבתורה, כנגד כל יום יש מצוות לא תעשה אחרת צא וחשוב ותמצא שמצוות לא תעשה של בשר וחלב יוצא ביום השבועות.

כמו כן מצוה קי"ג במנין המצוות שבספר החינוך היא שלא לאכול בשר וחלב מצווה זו היא מצוות הס"ו במנין מצוות לא תעשה ומקבילה ליו"ט שני של שבועות, החל ביום הס"ו מר"ח ניסן שהוא ראש חודשים ראשון לחודשי השנה שממנו מתחילים לספור ספירת הימים והחודשים (ר' חיים ויטל, ספר עצרת).

יא. לפי שנמרו לספור ספירת העומר, ואמרו חכמים שיש לעשות סעודה לגומרה של מצווה (שו"ע תרס"ט בהג"ה מדברי הסוד), לכן עושים סעודה עם מאכלי חלב, שכן עם יעשה סעודה עם בשר אין בזה היכר שעושה לשם גומרה של מצווה אלא לשם יו"ט (מדרש פנחס אות נ ה"ד במשנת יעקב).

יב. מיד שקיבלו ישראל את התורה נעשו תשושי כוח לפי שהתורה מתשת כוחו של אדם, וע"כ אכלו מאכלי חלב שהוא רפואה ומחזירה כוחו של אדם לקדמותו (לב דוד מהרב החיד"א).

יג. לפי שביום מתן תורה נעשה עם ישראל כבריה חדשה ונהפכו להיות כקטן שנולד ע"כ היו זקוקים למאכלי חלב שהוא מאכל ורפואה לילדים ותינוקות (ספר עצרת).

זמן האכילה

יש **ונוהגים**: לאכול בסעודת ליל החג, וכן נהג בעל הקה"י (אורחות רבינו ח"ב עמוד צח אות ג, מנהגי אמשטרדם), **ויש שנוהגו**: לעשות קידוש הלבי בבוקר ואחר כך סעודה בשרית (דרכי תשובה סימן פ"ט ס"ק יט), **ויש שנוהגו**: לאכול בסעודה חלבית בבוקר (מנהגי וורמיישא).

הטעם לנוהגים לאכול סעודה חלבית בלילה

כיון שנוהגים להיות ערים בליל שבועות ואכילת בשר מכבידה על האדם וגורמת לעיפות, על כן אוכלים מאכלים קלים של חלב (שערי ימי הפסח פרק ד). **טעם אחר**: כיון שיש ענין לאכול מאכלי חלב, ויש מצווה לאכול בשר ביו"ט, עדיף לאכול מאכלי חלב בלילה שאז יש פחות חיוב שמחה ואת הבשר ביום שאז עיקר חיוב השמחה (שם).

הטעם לנוהגים לעשות קידוש חלבי ואחר כך סעודה בשרית

לצאת ידי כל הדעות לדברי המג"א (תקמו ס"ק ב) שאומר שעיקר שמחת יו"ט נוהגת בלילה, ולדעות שאין שמחה אלא בבשר ויין וצריך לאכול בשר גם בסעודת היום (דרכי תשובה פ"ט ס"ק יט).

הטעם לנוהגים לאכול סעודה חלבית ביום

למעם של המשנ"ב לקמן לפי שלא נאסר עליהם אכילת בשר אלא ביום. **וכן לטעם של הרמ"א** זכר לשתי הלחם אחד לחלב ואחד לבשר, שתי הלחם הקרבתם ביום היא (שערי ימי הפסח שער יב).